

Curial i Güelfa

Us vull relatar quant va costar a un gentil cavaller i a una noble dona estimar-se l'un a l'altre

"És una novel·la d'aprenentatge: tenim en Curial, un jove d'origen humil del nord d'Itàlia que arriba a la cort de Montferrat. Allà aconseguix el suport del marquès, que té una germana, la Güelfa. Ella s'enamora secretament de Curial, l'ajuda a progressar", explica Joan Santanach, director de l'editorial Barcino. "Curial surt a la recerca de la fortuna, a fer-se un nom, com passa amb molts joves d'avui. I arriba el punt que és tan lloat que se sent molt orgullós de la seva posició, i això és un pecat que haurà de pagar. Quants joves que tenen èxit fàcil cauen al mateix pecat de supèrbia?"

La novel·la *Curial i Güelfa* (<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/curial-i-guelfa.html>) -d'autor desconegut- va ser escrita entre el 1445 i el 1448 i no va ser fins al 1876 que Manuel Milà i Fontanals la va treure a la llum després de trobar-ne un manuscrit a la Biblioteca Nacional de Madrid. Més de cinc-cents anys després d'haver nascut, arriba adaptada al català (amb la voluntat ferma que sigui tant llegidor com fidel a l'original) per l'escriptor Lluís-Anton Baulenas i publicada per la Fundació Carulla, a la col·lecció Tast de Clàssics. Tastem l'arrancada d'aquest clàssic medieval, impregnat d'aventura i d'amor.

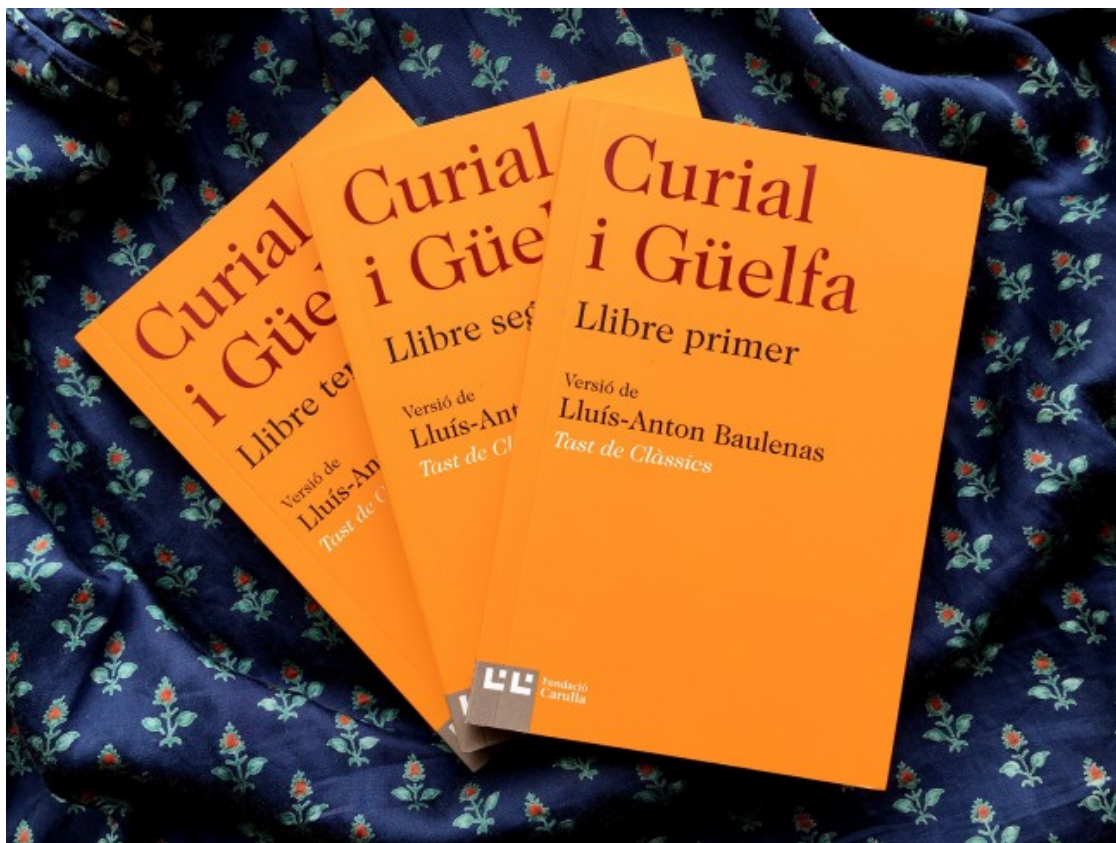

Foto: Catorze

1. Infantesa de Curial

Que gran que és el perill, i quantes són les sol·licituds i les angoixes dels qui pateixen per amor! Perquè, admetent que uns quants afortunats, després d'infinits infortunis, puguin arribar al port per ells desitjat, són molts més, tanmateix, els qui amb raó se'n dolent. Amb prou feines puc creure que entre mil desventurats se'n trobi un que hagi conduït la seva causa a una gloriosa fi. I si el cas següent es considera amb prou seny, encara que siguin molts els que diguin que voldrien que això els passés amb els seus amors, sabent amb certesa que aquella dolçor amarga és tota plena de penes, i no sabent del cert si la fi serà pròspera o adversa, s'haurien de guardar molt de ficar-se en aquest camí, tan amorós com dolorós. I per això us vull relatar quant va costar a un gentil cavaller i a una noble dona estimar-se l'un a l'altre, i com amb gran preocupació i pena, i després de molts infortunis, molt de temps més tard van aconseguir el premi pels seus patiments.

Segons he llegit, fa ja molt de temps que a ... hi havia un gentilhome anomenat ..., el qual va ser més dotat amb el seny i l'estimació de les gents que no pas amb els béns que la fortuna atorga als homes, perquè solament era senyor d'una casa baixa. Tenia una molt bellíssima dona per muller, anomenada Honorada, i vivien pobrament i honesta, despreocupats dels tràfecs mundanals, però afanyant-se per guanyar la gràcia del pietós Redemptor, de la qual cosa més que de cap altra tenien cura contínua. I encara que de joves no haguessin tingut fills, nostre senyor Déu els en va voler consolar en la seva vellesa, i els en va donar un, el qual van anomenar Curial, criatura que en la seva més tendra edat era més bella que cap altra. Amb ell, el pare i la mare vivien molt contents, ells que tant l'havien desitjat, i no existia res al món que pogués fer-los més feliços. El minyó, pocs anys després de la seva naixença, va perdre el pare i es va quedar orfe.

La bona dona, pel gran amor que sentia per son fill, no solament volia que es quedés sempre amb ella, sinó que a més es tinguésser per content amb la pobresa que son pare li havia deixat. La noblesa de cor, emperò, que es troba en molts homes pobres, també es va ficar en aquest, i ben aviat, ja en la seva infantesa, li va fer avorrir aquella vida. I veient que la seva mare no li donava cap solució, va fugir-ne pobrament i a peu. Va anar-se'n a casa del marquès de Montferrat, que en aquell temps era un jove fadrí, el qual feia poc que havia heretat, a la mort de son pare, el regiment i senyoria de la seva terra. El marquès tenia una germana, una minyona de poca edat que es deia Güelfa.

Curial va entrar a casa del marquès, que en aquell moment s'estava en un dels seus castells anomenat Pont d'Estura. Va barrejar-se amb els cavallers i els nobles, badava i els mirava a la cara esperant que algun d'ells li digués alguna cosa. Així va topar el marquès amb el fadrí tot sortint de missa, i li va dir:

?De qui ets?

El minyó va respondre:

?Senyor, vostre sóc.

El marquès es va aturar i va mirar-se'l. I bé que encara era de tendra edat, va adonar-se dels seus ulls, tan resplendents, i de la bellesa de la seva cara, tanta que més no n'hi podria haver donat la natura; i va respondre de seguida:

?I a mi em plau que siguis meu.

I, tot girant-se als seus, va dir:

?Per ma fe, que mai no havia vist una criatura tan gentil ni que tant em plagués.

I va replicar:

?Seràs meu, ja que te m'has donat, i ho series encara que t'haguessis donat a un altre.

I, tot demanant-li el seu nom, li va respondre que es deia Curial. Llavors va fer que fos vestit i posat a punt. I va quedar-se'l al seu servei com a cambrer personal.

Va passar el temps i Curial va créixer en edat, en seny i en bellesa. Era un cas tan singular que s'havia convertit en un proverbi comú de la cort que, quan volien anomenar una bellesa grandíssima, anomenaven la de Curial. I així com Déu nostre senyor li havia donat bellesa corporal, també li va atorgar el do d'atraure la gràcia dels ulls que el veien; de manera que no hi havia persona que el veiés, que d'ell no s'enamorés.

2. Matrimoni i viduitat de la Güelfa

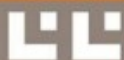
En aquest mateix temps el senyor de Milà, cavaller jove i gentil, tenia una germana molt bella que es deia Andrea. Va sentir la fama de la bellesa de la Güelfa, la qual sense comparació superava en aquell temps la bellesa de totes les donzelles d'Itàlia, encara que fos molt jove, que tot just havia complert tretze anys. Va enamorar-se d'ella i va proposar el tracte que, si era acceptable per al marquès de Montferrat, amb molt de gust li donaria l'Andrea per muller, si ell volia donar-li la Güelfa. L'acord es va acomplir, després de llargs tractes. Així, doncs, el senyor de Milà, un cop va haver enviat l'Andrea, va rebre la Güelfa amb molt gran plaer. I va semblar-li molt més bella del que li havien dit, de manera que tan fort va enamorar-se'n i tant va encendre's per ella, que cap altra cosa no sentia ni veia, ni tenia bé ni repòs sinó quan s'estava amb la Güelfa. Era aquesta Güelfa molt sàvia, i suau, i temperada en els seus moviments. I com que el seu marit l'estimava tan forassenyadament, ella es va apoderar i es va ensenyorir d'ell, fins al punt que no feia ni ordenava res sense haver-ho fet saber a ella prèviament, i ella es comportava amb tanta discreció, que els vassalls se l'estimaven gairebé tant com el marit.

Tanmateix, encara no s'havien complert dos anys del casament, que el senyor va patir una febre molt gran. La febre va atacar-lo tan fort i sense treva que tots els metges van pronosticar-li la mort; per la qual cosa va fer testament, que va dictar en presència de tots els seus barons. I va voler que la Güelfa, amb marit o sense, fos senyora de Milà. I que quan ella morís, Milà fos d'aquell o d'aquells a qui ella plauria que pervingués; i així, sent encara viu, ho va fer jurar als seus vassalls, i tot seguit va traspasar. La Güelfa va sentir un dolor inestimable, però va passar el temps, es va anar planyent menys i les llàgrimes es van anar espaiant.

El seu germà, el marquès, veient-la jove, tendra, rica i cobejada per molts, tement-se algun sinistre, va començar a sol·licitar-li amb lletres que li plagués tornar a Montferrat, acolorint amb raons diverses la causa d'aquest retorn. La Güelfa era obedient i estimava son germà més que la seva felicitat. De seguida va posar-se en camí i se'n va anar a Montferrat, a una ciutat anomenada Alba, on es trobava son germà, que va rebre-la honorablement i va assignar-li la part més bella del seu palau per al seu allotjament. I sovint la feia venir a menjar amb ell, o ell i l'Andrea se n'anaven a menjar amb ella. I així van estar-se uns quants anys convivint fraternalment.

Curial i Güelfa

Versió de
Lluís-Anton Baulenas
Tast de Clàssics

Fundació
Carulla

Curial i Güelfa (<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/curial-i-guelfa>)html

© Versió de Lluís-Anton Baulenas
© Tast de Clàssics
© Editorial Barcino